

позначиться на іміджі України як країни з високим рівнем захисту авторського права і суміжних прав. Але, на жаль, зміни так і не набули чинності [2].

Одним із способів захисту авторського права є судовий, який полягає в тому, що сам автор, права якого порушено, може звернутися до суду із позовною заявою для відновлення порушеного права і припинення правопорушення. Це питання регулюється ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права», відповідно до якої, автор має право звернутися до суду [1].

Також, автор має право вимагати компенсацію за те, що без його відома було використано об'єкт інтелектуальної власності. Але у випадку порушення прав інтелектуальної власності через Інтернет, виявлення відповідача та місця його постійного проживання передбачає додаткові труднощі. Якщо ж домен відповідача зареєстрований в іншій країні, то судова справа повинна розглядатися саме в цій країні. Ці факти створюють перешкоду для захисту авторських прав у мережі Інтернет [4].

Інша форма захисту прав інтелектуальної власності передбачає, що автор здійснює захист права інтелектуальної власності самостійно (самозахист), тобто без звернення до державних органів або суду. Наприклад, автор який розміщає свої твори в мережі Інтернет повинен власноруч заборонити скачування своїх творів або дозволяти скачувати їх за певну плату.

Список використаних джерел

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 16.10.2019).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет: проект Закону від 10.05.2016 р. №4629. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59024 (дата звернення: 16.10.2019).
3. Петренко Г., Остапа С. Подолання інтернет-піратства в Україні. *Телекритика*. 2015. С. 22.
4. Логвиненко, М.І. Проблеми захисту об'єктів авторського права в мережі інтернет. *Правові горизонти*. 2019. №15. С. 21-25.

Кіцкай І.А.
студент магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ
Ментух Н.Ф

СУБ'ЄКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інноваційними правовідносинами вважають урегульовані у відповідних нормативно-правових актах відносини, які виникають між суб'єктами

господарювання з приводу виникнення, здійснення, розвитку інноваційної діяльності та управління нею. Інноваційна діяльність - це спільна діяльність безлічі учасників ринку в єдиному інноваційному процесі з метою створення і реалізації інновації.

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність», інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

У процесі дослідження правової природи та правового регулювання здійснення інноваційної діяльності в Україні виникає потреба у встановленні суб'єктного складу учасників такого роду діяльності.

Так, відповідно до даного Закону суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні й юридичні особи України, фізичні і юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів [1].

Варто зазначити, що у зв'язку з відсутністю законодавчо-встановленого кола суб'єктів, що беруть участь в інноваційному процесі, визначений критерій, який є основною для віднесення суб'єкта до учасників інноваційної діяльності. Таким критерієм є факт участі особи в інноваційному процесі, тобто в процесі створення нового продукту та доведення його до освоєння у виробництві або іншій сфері діяльності.

Ю.Є. Атаманова у своїй роботі до учасників інноваційного циклу відносить такі групи суб'єктів: 1) розробники нових ідей, результатів інноваційної діяльності; 2) володільці прав на об'єкти інтелектуальної власності; 3) замовники, які можуть з'являтися як на стадії проведення наукової та науково-технічної діяльності, так і на стадії реалізації об'єкта інтелектуальної власності як інноваційної розробки, інноваційного продукту або інновації; 4) суб'єкти інноваційної діяльності, що власне доводять об'єкт інтелектуальної власності до стадії інноваційного продукту; 5) суб'єкти господарювання (інноваційно-впроваджувальної діяльності), що залучають інновації в реальний сектор економіки та реалізують їх у виробничому процесі [2, с. 156].

Що стосується суб'єктного складу інноваційних правовідносин, то на думку О.М. Вінник такими учасниками є суб'єкти інноваційної діяльності; органи (організації), наділені управлінсько-контрольними повноваженнями у сфері такої діяльності; особи, що належать до інноваційної інфраструктури та споживачі інноваційної продукції [3, с. 281].

Залежно від ролі участі в інноваційному процесі, учасників інноваційної діяльності можна розділити на: суб'єкти інноваційної діяльності, суб'єкти, що забезпечують інноваційну діяльність, і суб'єкти, що регулюють інноваційну діяльність [4, с. 173].

Суб'єктами, регулюючими інноваційну діяльність, можна вважати такі як органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Оскільки вони встановлюють загальні напрями інноваційної діяльності, погоджують інноваційні проекти і програми, виробляють основні принципи розвитку інноваційної діяльності в сфері науки і наукового обслуговування,

затверджують форми державної звітності, засновують і реєструють організації, що реалізують інноваційні проекти та інше.

В літературі зазначається, що суб'єктами, які забезпечують інноваційну діяльність, є юридичні та фізичні особи, які надають фінансові, інформаційні, маркетингові, патентно-ліцензійні, лізингові та інші послуги суб'єктам інноваційної діяльності. Органи та організації, створені для цілей сприяння розвитку підприємств у науково-технічній та впроваджувальній сферах, координації інноваційної діяльності, її підтримки та фінансування можуть створюватися як постійно діючі, так і для виконання тимчасових функцій. Суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, які безпосередньо беруть участь у процесі створення інновацій [5, с. 64].

Зважаючи на це, до учасників інноваційної діяльності потрібно віднести ще споживачів інновацій, які здійснюють прийом, оцінку та висувають нові вимоги до результатів інноваційної діяльності, та, по суті, є поштовхом для інноваційного розвитку. Крім того, потрібно виокремити ще учасників, які стимулюють інноваційну діяльність, зокрема конкурентів.

До суб'єктів, що беруть участь в процесі створення інновації та самостійно його використовують віднесено інноваційні підприємства, до суб'єктів, що беруть участь в процесі впровадження інновації у власне виробництво або іншу сферу своєї діяльності – підприємства-споживачі, до суб'єктів, що беруть участь в процесі споживання інновації – суспільство та держава.

Одним з чинників організаційно-правових форм інноваційних відносин, що складаються між їх учасниками, є комерціалізація цих відносин. У зв'язку з її поширенням виникають малі і середні підприємства – учасники процесу комерціалізації, які швидко розвиваються і, на відміну від науково-дослідних інститутів, реалізують свою продукцію самостійно або через посередників.

З'являються також колективи винахідників і винахідники-одинаки, що складаються в основному з молодих учених, які з якихось причин – відокремилися від науково-дослідних інститутів або підприємств, часто мають велику кількість розробок, але нездатні довести їх до ринкового застосування.

Виникають також такі учасники правовідносин як покупці інновацій, посередники між розробниками та кінцевими покупцями інноваційного продукту та консультанти.

До покупців інновацій відносяться:

– великі і середні фірми будь-якої форми власності. Вони повністю фінансують створення і просування інновацій з метою їх подальшого випуску або впровадження у власне виробництво;

– великі і середні фірми будь-якої форми власності, бажаючі і здатні купити готовий інноваційний продукт [4, с. 174].

Таким чином, як слушно зазначається в літературі, суб'єктами інноваційної діяльності визнаються ті суб'єкти господарювання, які фактично здійснюють або забезпечують доведення об'єкта інтелектуальної власності до стану практичного використання (до інноваційного продукту) та впроваджують його як інновацію з отримання очікуваних результатів [6, с. 315].

До того ж, варто зазначити, що у зв'язку із розвитком відносин, які пов'язані із реалізацією інноваційних проектів, постійною зміною структури їхнього суб'єктного складу та потребою вдосконалення чинного

законодавства, актуальним залишається питання щодо необхідності закріплення на законодавчому рівні відповідних кваліфікаційних характеристик, організаційних форм, видів та основних вимог до суб'єктів інноваційної діяльності, а також інших суб'єктів та елементів національної інноваційної системи загалом.

Список використаних джерел

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 р. № 40-IV (редакція від 05 грудня 2012 р.). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 11.10.2019).
2. Атаманова Ю. Є. Теоретичні проблеми становлення інноваційного права України: монографія. Харків: Факт, 2006. 255 с.
3. Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посіб. Київ: Юрид. думка, 2005. 568с.
4. Баганець О.О. Системний аналіз інноваційних правовідносин. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2014. Вип. 26. С. 170-175. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 11.10.2019).
5. Ковтуненко К.В. Роль учасників інноваційної діяльності в процесі використання інноваційних розробок. *Економіка харчової промисловості*. 2015. № 2. С. 63-66. URL: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/6257/1/efp%206_1_2015-22-26.pdf
6. Правове регулювання інноваційних відносин: монографія. кол. авторів С.М. Прилипко, А.П. Гетьман, Ю.Є. Атаманова та ін. Харків: Юрайт, 2013. 688 с.

Ковальський О.В.
*студент другого року магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.і.н., професор кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Грубінко А.В.*

ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТА ОХОРОННИХ КОМПАНІЙ: ПРОБЛЕМИ МІЖНОРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Починаючи з 70-х рр. минулого століття, у міжнародних миротворчих операціях, воєнних конфліктах та у процесі забезпечення діяльності національних збройних сил дедалі частіше почали використовуватися послуги приватних воєнних та охоронних компаній (далі – ПВОК). Але дискусії стосовно їх правового статусу тривають досі. Деякі експерти і представники правозахисних та пацифістських організацій називають такі компанії конторами для найманців. Проте, подібні формування цілком легальні, адже вони офіційно зареєстровані, мають усі необхідні ліцензії, статuti, чітку структуру. Про їхній авторитет та дієвість свідчить той факт, що послугами ПВОК користуються ООН, міжнародні гуманітарні організації та уряди провідних демократичних держав [1, с. 32].